

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**77-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

16 травня – 22 травня 2025 р.

Психологічна стійкість підприємців – мотивація, готовність до ризику та довгострокового планування.

Наразі мале підприємництво в Україні є важливим чинником соціально-економічної стабілізації та джерелом економічного відновлення в умовах трансформацій. Для збереження та розвитку малого бізнесу потрібна комплексна політика підтримки, орієнтована на доступ до фінансів, податкові стимули, інституційну підтримку та розвиток підприємницької культури.

Література:

1. Васюта В.Б., Горбунова М.Р. Шляхи зниження рівня негативного впливу кризових явищ на діяльність малого підприємництва. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences.* Том 340. №2. С. 219-223. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-340-35>

УДК 338.43:005.21:005.52(477)

С.Ю. Кулакова, к.е.н., доцент

Н.С. Яцкова, магістрантка

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

**СТРАТЕГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
ТА ПОСТКРИЗОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Воєнні дії на території України з 2022 року спричинили глибоку трансформацію усіх сфер господарювання, особливо – аграрного сектору, який відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави та формуванні експортного потенціалу. В умовах деструкції логістичних ланцюгів, руйнування інфраструктури, загроз безпеці персоналу й активів, аграрні підприємства опинилися перед необхідністю оперативного перегляду стратегічних пріоритетів. Забезпечення їх конкурентоспроможності набуває особливої актуальності в контексті не лише виживання, але й участі у відновленні національної економіки в посткризовий період.

Конкурентоспроможність аграрного підприємства в сучасних умовах визначається не лише рівнем ефективності виробництва чи доступом до ринків збуту, але й здатністю адаптуватися до екстремальних умов, забезпечуючи сталу господарську діяльність і формування нових

конкурентних переваг. До основних чинників, що впливають на конкурентоспроможність у період воєнного стану, належать: мобільність управлінських рішень, ефективне використання обмежених ресурсів, гнучкість логістичних стратегій, рівень цифровізації, а також здатність до кооперації і диверсифікації ризиків. Аграрні підприємства змушені діяти в умовах високої невизначеності, тому стратегічне забезпечення має враховувати як короткострокові антикризові заходи, так і довгострокові цілі, що відповідають логіці відновлення й зростання.

Успішна стратегія забезпечення конкурентоспроможності повинна включати кілька ключових складових: аналіз зовнішнього середовища з урахуванням нових геополітичних і економічних реалій; формування адаптивної моделі управління ризиками; розробку інноваційних технологічних рішень для зменшення залежності від традиційних ресурсів та ринків збуту; розвиток людського капіталу та партнерства із національними й міжнародними структурами. Крім того, особливо важливо інтегрувати принципи стійкого розвитку, що передбачає поєднання економічної ефективності, екологічної безпеки та соціальної відповідальності. У цьому контексті держава має відігравати не лише регуляторну, а й інституційну та фінансову роль, стимулюючи інвестиції у критично важливу інфраструктуру, наукові дослідження, страхування ризиків та доступ до фінансових ресурсів для аграріїв.

Посткризове відновлення економіки України пов'язане з потребою структурної модернізації аграрного сектору, зокрема через зміну моделі економічного зростання – від сировинно-експортної до інноваційно-орієнтованої, з високою доданою вартістю продукції. Це вимагає інституційної підтримки кластеризації, розвитку агропереробки, логістики, експортної інфраструктури, а також розширення цифрових платформ, що забезпечують доступ до міжнародних ринків і фінансових інструментів. У цьому процесі особливе значення матимуть публічно-приватні партнерства та механізми інтеграції в глобальні ланцюги постачання.

Аграрні підприємства, які у змозі сформувати власну антикризову стратегію з опорою на інновації, ESG-підходи (екологічні, соціальні, управлінські стандарти) та сучасні інструменти стратегічного аналізу, зможуть не лише вистояти у воєнних умовах, а й закласти підґрунтя для стійкого зростання в середньостроковій перспективі. При цьому ключовою стає роль стратегічного менеджменту, здатного поєднувати гнучкість тактичних рішень із баченням майбутнього. Сучасні інструменти стратегічного планування – такі як SWOT-аналіз, PEST-аналіз, сценарне моделювання, карта стратегічних цілей – мають бути адаптовані до кризових реалій і спрямовані на формування конкурентних переваг за рахунок мобілізації внутрішнього потенціалу підприємства та ефективної взаємодії із зовнішнім середовищем.

Підсумовуючи, варто зазначити, що стратегічне забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств в умовах воєнного стану та посткризового відновлення економіки України потребує системного підходу, який включає глибоке розуміння нових ризиків і можливостей, інноваційні підходи до управління ресурсами, активне залучення до інституційного середовища та стратегічне мислення на рівні керівництва. Саме такий підхід дасть змогу забезпечити довгострокову життєздатність аграрного бізнесу та його вагому роль у відновленні й модернізації національної економіки.

Література:

1. Балацький О. Ф., Мельник Л. Г. Стратегічне управління в системі забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 32–37.
2. Шевчук В. Я., Сторожук І. М. Стратегічне управління аграрними підприємствами в умовах кризи. *Економіка АПК*. 2022. № 5. С. 45–52.
3. Міністерство аграрної політики та продовольства України. *Огляд впливу війни на аграрний сектор України*. Київ, 2023. 48 с. URL: <https://minagro.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2025).
4. Лагутін В. Д. Посткризове відновлення сільського господарства: виклики та пріоритети. *Аграрна економіка*. 2023. Т. 16. № 2. С. 59–66.

УДК 331.1:658.3

*В.Б. Васюта, к.т.н., доцент
В.П. Юхно, студентка
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

МОТИВАЦІЯ СПЕЦІАЛІСТІВ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ПРОФЕСІЙ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ЧИННИКИ

Професійна діяльність в умовах підвищеного ризику, відповідальності та фізико-психологічного навантаження – характерна ознака екстремальних професій. До таких належать рятувальники, військовослужбовці, поліцейські, пілоти, пожежники, медики екстреної допомоги тощо.

Успішність і безпечність виконання завдань у цих галузях значною мірою залежить від якості мотиваційної сфери працівника.

Мотивація в цьому контексті виступає не лише як рушійна сила діяльності, але і як регулятор поведінки в умовах невизначеності, стресу, небезпеки.